

Ηλεκτρονικά Περιοδικά

Επιτομή

Η επίδραση της τεχνολογίας στις Βιβλιοθήκες ήταν και συνεχίζει να είναι καταλυτική. Αυτές οι εξελίξεις αλλάζουν ουσιαστικά τον τρόπο παροχής υπηρεσιών. Μία από αυτές τις εξελίξεις είναι το Διαδίκτυο (internet) το οποίο ανάμεσα σε όλα τα άλλα επηρέασε και τον τρόπο παροχής υπηρεσιών στον περιοδικό τύπο με τα ηλεκτρονικά περιοδικά.

Η διαδικασία παροχής πληροφόρησης με τη χρήση ηλεκτρονικών περιοδικών είναι όμοια με την αντίστοιχη στα έντυπα περιοδικά με μόνη διαφορά τα μέσα πρόσβασης και διαχείρισης του υλικού. Ήδη υπάρχουν πολλά έντυπα περιοδικά που προσφέρονται και ηλεκτρονικά αλλά και περιοδικά που προσφέρονται μόνο σε ηλεκτρονική μορφή. Η πρόσβαση σε αυτά παρέχεται μέσω των ιστοσελίδων των περιοδικών ή των διαθετών τους χρησιμοποιώντας το WWW και η αναζήτηση στο περιεχόμενό τους γίνεται με τη μηχανή αναζήτησης που διαθέτει το κάθε περιοδικό.

Οι δυνατότητες πρόσβασης στο περιεχόμενο των περιοδικών ποικίλουν ανάλογα με το τι δικαιώματα παρέχει ο κάθε εκδότης και το τι είδους συμφωνία έχει κάνει ο χρήστης, στην περίπτωση μας η κάθε Βιβλιοθήκη. Το τελικό αποτέλεσμα μιας έρευνας είναι πρόσβαση σε πίνακες περιεχομένων (TOC) ή επιτομές (abstracts) ή πλήρη κείμενα (full texts) ή και σε συνδιασμό των παραπάνω.

Εισήγηση

Η ανάπτυξη της επιστήμης των Η/Υ και των υπηρεσιών που μπορούν πλέον να προσφέρουν ώθησε στην αναζήτηση, ανάπτυξη και εξέλιξη νέων μορφών και μέσων επικοινωνίας ανεξάρτητα από το γεωγραφικό χώρο στον οποίο κινείται κάποιος.

Η ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα είναι από τους πρώτους αν όχι ο πρώτος αποδέκτης όλων αυτών των αλλαγών. Θέλοντας λοιπόν να αντιμετωπίσει τον ολοένα αυξανόμενο όγκο της πληροφορίας που παράγεται και δημοσιεύεται αναζήτησε νέες μεθόδους διακίνησης της αλλά και πρωτότυπης παραγωγή της.

Οι επιστήμονες όλων των ειδικοτήτων συνεργάστηκαν σε όλο τον κόσμο με επιστήμονες της πληροφορικής για την ανάπτυξη κάποιων νέων μορφών παραγωγής, δημοσίευσης και διάδοσης των αποτελεσμάτων των ερευνών και των εργασιών τους. Έτσι καταλήξαμε σήμερα να μιλάμε για τη χρήση εξελιγμένων Desk Top Publishing συστημάτων και HTML γλώσσας για την παραγωγή εντύπων σε ηλεκτρονική μορφή όπως και για τη χρήση των δικτύων Η/Υ, του διαδικτύου Internet και του WWW ως τα πιο σύγχρονα μέσα εκδοτικής παραγωγής και διακίνησης της πληροφόρησης.

Όλα τα παραπάνω οδήγησαν στη δημιουργία νέων μορφών υλικών στις βιβλιοθήκες όπως τα CD Rom, τις βάσεις δεδομένων (Databases), τις online υπηρεσίες παροχής πληροφοριών και τέλος τα online ηλεκτρονικά κείμενα (online texts) εφαρμογή των οποίων είναι και τα ηλεκτρονικά περιοδικά.

Μετά από όλα αυτά πολλοί θα αναρωτηθούν τι είναι τελικά τα ηλεκτρονικά περιοδικά; Η απάντηση είναι πως τελικά, σα βιβλιοθηκονομικό τουλάχιστον υλικό, δεν είναι τίποτε καινούριο είναι ότι και τα συνηθισμένα έντυπα περιοδικά μόνο που το κείμενό τους εμφανίζεται με τη μορφή αρχείων Η/Υ έναντι των καθιερωμένων έντυπων κειμένων πιο παραστατικά ίσως λόγω των δυνατοτήτων που δίνουν οι διάφορες μορφές κωδικοποίησης των κειμένων σε ηλεκτρονική μορφή.

Θέλοντας λοιπόν να εξετάσουμε καλύτερα το τι είναι και πως ακριβώς λειτουργούν τα ηλεκτρονικά περιοδικά καλό θα ήταν να δούμε ποια είναι τα χαρακτηριστικά τους. Το πρώτο τους χαρακτηριστικό είναι η κωδικοποίηση των κειμένων τους, το δεύτερο χαρακτηριστικό τους είναι οι μορφές εμφάνισης των κειμένων τους ως προς την έκτασή τους, το τρίτο ο τρόπος με τον οποίο εκδίδονται και διατίθενται στο κοινό και τελευταίο αλλά πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό τους είναι το κόστος τους.

Όπως προαναφέρθηκε τα ηλεκτρονικά περιοδικά είναι ένα σύνολο αρχείων Η/Υ. Τα αρχεία αυτά διαφοροποιούνται ως προς την κωδικοποίηση (encoding) των περιεχομένων τους που μπορεί να είναι: κείμενο, εικόνα, video, ήχος ή animation χαρακτηριστικό που αποτελεί και το πρώτο από αυτά που θα αναλυθούν παρακάτω.

Το δεύτερο χαρακτηριστικό των ηλεκτρονικών περιοδικών είναι η έκταση των κειμένων που περιλαμβάνουν.

Διακρίνουμε τέσσερις (4) διαφορετικές μορφές εμφάνισης του κειμένου των ηλεκτρονικών περιοδικών όσον αφορά στην έκταση των κειμένων που περιλαμβάνουν:

α) πλήρους κειμένου περιοδικά (full text)

Τα full text ηλεκτρονικά περιοδικά περιλαμβάνουν ολόκληρο το κείμενο των άρθρων που παρουσιάζονται σε κάθε τεύχος, κωδικοποιώντας το κείμενο ανάλογα με το περιεχόμενο, ώστε να υπάρξει η καλύτερη δυνατή απόδοσή του.

β) περιοδικά επιτομών (abstract journals)

Σ' αυτή την περίπτωση το περιοδικό δεν περιλαμβάνει ολόκληρο το άρθρο, αλλά μόνο την επιτομή του και τα βιβλιογραφικά του στοιχεία.

γ) περιοδικά με πίνακες περιεχομένων (TOC journals)

Τα περιοδικά αυτής της μορφής δεν περιέχουν το πλήρες κείμενο των άρθρων ή την επιτομή τους. Το κάθε ηλεκτρονικό τεύχος παρουσιάζει μόνο τον πίνακα περιεχομένων του αντίστοιχου έντυπου τεύχους.

δ) συνδυασμό όλων των παραπάνω

Σε αυτή τη μορφή το κάθε ηλεκτρονικό τεύχος μπορεί να περιλαμβάνει όλες τις παραπάνω μορφές παρουσίασης των άρθρων ή να συνδυάζει κάποιες από αυτές.

Το τρίτο χαρακτηριστικό αυτού του είδους των περιοδικών είναι ο τρόπος με τον οποίο εκδίδονται και διατίθενται.

Τα ηλεκτρονικά περιοδικά εκδίδονται με δύο τρόπους:

α) ο ίδιος ο εκδότης του έντυπου περιοδικού παρέχει τον τίτλο και σε ηλεκτρονική μορφή. Δημιουργεί μια βάση δεδομένων που δημιουργεί ψηφιοποιώντας το περιεχόμενο των έντυπων τευχών των τίτλων που παράγει

β) κάποιιοι διαθέτες αγοράζουν από τον εκδότη το δικαίωμα διάθεσης των περιοδικών του, κατόπιν ψηφιοποιούν με διάφορους τρόπους (χρησιμοποιώντας δηλ διάφορες μορφές κωδικοποίησης κειμένου) το περιεχόμενο των έντυπων τευχών, και το διαθέτουν τελικά μέσα από βάσεις δεδομένων που δημιουργούν οι ίδιοι.

Το τελευταίο χαρακτηριστικό των ηλεκτρονικών περιοδικών και ίσως αυτό που ενδιαφέρει πιο άμεσα τις βιβλιοθήκες είναι το κόστος τους. Το κόστος των ηλεκτρονικών περιοδικών εξαρτάται από την πολιτική που έχει ο εκδότης τους ή ο παραγωγός του (διαθέτης). Μπορούμε να πούμε πως η κοστολόγησή τους διακρίνεται στις παρακάτω περιπτώσεις:

α) αποκλειστική διάθεση από τον εκδότη μόνο για τους συνδρομητές του έντυπου τίτλου, με επιπλέον χρέωση

β) αποκλειστική διάθεση από τον εκδότη μόνο για τους συνδρομητές του έντυπου τίτλου, χωρίς επιπλέον χρέωση

γ) διάθεση από τον εκδότη με κάποια χρέωση ανεξάρτητα από συνδρομή στον έντυπο τίτλο

δ) δωρεάν διάθεση από τον εκδότη, ανεξάρτητα από συνδρομή στον έντυπο τίτλο

ε) διάθεση από κάποιο διαθέτη, έναντι χρέωσης του περιοδικού χρεώνοντας επίσης και η δυνατότητα πρόσβασης στη βάση.

Τι γίνεται όμως στο μέλλον; Πολλοί λένε ότι η εποχή του χαρτιού και των βιβλιοθηκονομικών υλικών από χαρτί έχει περάσει αυτό όμως είναι λάθος, η επιτυχημένη λειτουργία μιας βιβλιοθήκης στηρίζεται στη συνύπαρξη όλων των μορφών υλικών που θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα για τους χρήστες της και αυτά μπορεί να είναι έντυπα και ηλεκτρονικά.

Βιβλιογραφία

1. ARL Office of scholarly communication. ARL Directory Highlights : continued increase in electronic publishing. (1996).
Online. Internet. June. 1996.
Διαθέσιμο στην <http://arl.cni.org/scomm/edir/dej96pr.htm>
2. Chaudhry, Abdus Sattar. Exploiting network information resources for collection development in libraries in IFLA General Conference : conference proceedings (61st : 20-25 Aug. : 1995).
Online. Internet.
Διαθέσιμο στην <http://www.nlc-bnc.ca/ifla/IV/ifla61/61-chaa.htm>
3. Clayton, Kylie. "The great debate". Infotrain 1. (Sep. 1994). Online. Internet.
Διαθέσιμο στην <http://infotrain.magill.unisa.edu.au/InfoTrain/VolumeOne/InfoMan3/ClaytonKylie/CLAYK.HTM>
4. Gaines, Brian R., An agenda for digital journals : the socio-technical infrastructure of knowledge dissemination. (1995).
Online. Internet. 24 Nov. 1995.
Διαθέσιμο στην <http://www.cpsc.ucalgary.ca/DigitalJ/DigitalJ.html>
5. Harter, Stephen P. and Hak Joon Kim. "Accessing electronic journals and other e-publications : an empirical study".
College and research Libraries. (Sep. 440 - 456)
6. Harter, Stephen. P. "The impact of electronic journals on scholarly communication : a citation analysis".
The public-access computer systems review. 7.5.(1996) επίσης Online. Internet. 1996.
Διαθέσιμο στην <http://info.lib.uh.edu/pr/v7/n5/hart7n5.htm>
7. Jackiw, Jason. "The role of the electronic journal". InfoTrain v.1. Online. Internet.
Διαθέσιμο στην <http://infotrain.magill.unisa.edu.au/InfoTrain/VolumeOne/InfoMan3/JacqiwJason/JACKJTXT.HTM>
8. Kling, Rob and Lisa Covi. "Electronic journals and legitimate media in the systems of scholarly communication".
The Information Society : an international journal. 11.4 (Nov 1995) :261-271. Online. Internet. 25 Feb. 1997.
Διαθέσιμο στην <http://www-slis.lib.indiana.edu/TIS/klingej2.htm>
9. MacEvan, Bonnie and Mira Geffner. "The committee on the Institutional cooperation Electronic Journals Collection (CIC-EJC) : a new model for library management of scholarly journals published on the Internet".
The public access computers systems review. 7.4. (1996) επίσης (1996). Online. Internet. 1996.
Διαθέσιμο στην <http://lib04.lib.uh.edu/pacsrev/1996/mace7n4.htm>
10. Malinconico, Michael S. and Jane C. Warth. The use of electronic documents in libraries in IFLA General Conference : conference proceedings (61st : 20-25 Aug. : 1995). Online. Internet.
Διαθέσιμο στην <http://www.nlc-bnc.ca/Tvifla61/61-mals.htm>
11. Morgan, Eric Lease. Mr. Serials : an electronic serials acquisitions librarian. (1996).
Online. Internet. 31 May. 1996.
Διαθέσιμο στην <http://www.lib.ncsu.edu/staff/morgan/mr-serials-at-NASIG.htm>
12. Morgan, Jane. "The future of Electronic journals". InfoTrain v.1. Online. Internet.
Διαθέσιμο στην <http://infotrain.magill.unisa.edu.au/InfoTrain/VolumeOne/InfoMan3/MorganJane/V1MORGJ.HTM>

13. Open Journal Project. Bringing journals alive on the World Wide Web. (1997) Online. Internet. 25 June. 1997.
Διαθέσιμο στην <http://journals.ecs.soton.ac.uk>
14. Pullinger, David and Christine Baldwin. SuperJournal : what readers really want from electronic journals in ELVIRA 4 : electronic library and visual information research (6-8 May : 1997 : Milton Keynes). (1997). Online. Internet.
Διαθέσιμο στην <http://www.superjournal.ac.u/sj/elvira.htm>
15. Ryder, Geraldine. "The great debate : that electronic journals will have a determinial effect on scholarly publishing". InfoTrain v.1. Online. Internet.
Διαθέσιμο στην <http://infotrain.magill.unisa.edu.au/InfoTrain/VolumeOne/InfoMan3/RyderGeraldine/DEBATE6.HTM>
16. Sward, Robert. Why I publish in e-Zines. (1996). Online. Internet. 1996.
Διαθέσιμο στην http://www.cruzio.com/~scva/rsward_ezine.htm
17. University of Toronto. Electronic Publishing Centre. Typologies for online journals and serials. (1996). Online. Internet. 15 April. 1996.
Διαθέσιμο στην <http://www.chass.utoronto.ca:8080/epc/info/varietes.htm>
18. University of Texas System. Office of General Counsel. Electronic journals startup materials. (1996). Online. Internet. 5 Aug. 1996.
Διαθέσιμο στην <http://www.utsystem.edu/OGC/IntellectualProperty/contract/journal.htm>
19. Varian, Hal R. "Pricing electronic journals". D-Lib Magazine. June :1996. Επίσης (1996). Online. Internet. 10 June. 1996.
Διαθέσιμο στην <http://www.dlib.org/dlib/june96/06varian.html>

Copyright © 1998
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Βιβλιοθήκη

3ο ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ-Ενέργεια 2.1.3.ε
Έργο: ΠΛΟΗΓΙΣ - Από την Πληροφορία στη Γνώση
Συγχρηματοδότηση
κατά 75% από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)
και 25% από Εθνικούς Πόρους (ΥΠΕΠΘ / ΕΥΔ ΕΠΕΑΕΚ)

Επικοινωνήστε με το Τμήμα [Αυτοματισμού](#) της Βιβλιοθήκης για ερωτήσεις ή σχόλια σχετικά με τις ιστοσελίδες μας.
Τελευταία ενημέρωση: Νοε. 7, 2003